

Informatiebrief aan de Raad

Zaaknummer: Z/24/087959
Datum: 19 februari 2025
Onderwerp: Voortgang asielopvang Wassenaar

Geachte Raad,

Deze raadsinformatiebrief is toegezegd door de portefeuillehouder in de raad d.d. 19 december 2023 en biedt de gemeenteraad een update over de voortgang van de asielopvang in de gemeente Wassenaar.

In deze raadsinformatiebrief wordt de voortgang over het tweede deel van 2024 gepresenteerd, waarbij wordt voortgebouwd op de eerdere raadsinformatiebrief d.d. 29 augustus 2024 (nr. 093) over het eerste deel van 2024. Naast de incidentencijfers worden recente landelijke wijzigingen in het asielbeleid besproken, evenals de gevolgen van deze wijzigingen voor de gemeente Wassenaar. Verder wordt in deze rapportage aandacht besteed aan alleenstaande minderjarige vreemdelingen (hierna: amv) en het Jongerenrestaurant.

Spreadingswet en verdeelbesluit

In 2024 hebben er op landelijk niveau belangrijke ontwikkelingen plaatsgevonden rondom het asielbeleid. Zo is per 1 februari 2024 de Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen (hierna: de Spreadingswet) in werking getreden. Het doel van deze wet is om voldoende opvangplaatsen te realiseren en deze gelijkmatiger over Nederland te verdelen. De verdeling is gebaseerd op het aantal inwoners en de sociaaleconomische status van een gemeente.

Volgens deze verdeelmethodiek moet de gemeente Wassenaar 158 opvangplaatsen realiseren, waarvan 13 voor amv'ers. Deze aantallen zijn ook gepubliceerd in de Staatscourant (Staatscourant 2024, 3320) en wordt ook wel de indicatieve verdeling genoemd.

Een onderdeel van de Spreadingswet is dat alle provincies zijn gevraagd om een plan op te stellen waarin wordt beschreven hoe de gemeenten binnen deze provincie de opvangopgave invullen. In juli en oktober is de gemeenteraad geïnformeerd over het regionale opvangplan van de regio Haaglanden, waartoe Wassenaar behoort, via informatiebrieven (d.d. 9 juli 2024 nr. 075 en 26 oktober 2024 nr. 109). Dit plan maakt deel uit van het provinciale plan van de provincie Zuid-

Holland dat op 1 november 2024 is aangeboden aan de minister van Asiel en Migratie. In het regionale plan is het aantal opvangplaatsen dat de gemeente Wassenaar momenteel biedt, namelijk de 930 plaatsen, waarvan 50 voor amv'ers opgenomen.

Op 20 december 2024 publiceerde de minister van Asiel en Migratie – als onderdeel van de Spreidingswet - het verdeelbesluit. In deze besluiten zijn per gemeente het aantal asielopvangplaatsen dat zij moeten realiseren opgenomen. Tot verbazing van het college van B&W is in dit besluit het aantal vrijwillige opvangplaatsen van de gemeente Wassenaar opgenomen, de 930 plaatsen, en is zonder enige motivering afgeweken van de indicatieve verdeling. Het college is van mening dat er geen juridische grondslag is voor deze verhoging ten opzichte van de indicatieve verdeling en heeft besloten een bezwaarschrift in te dienen tegen het verdeelbesluit zoals in de raadsvergadering d.d. 28 januari 2024 aan uw Raad is medegedeeld. De raad wordt geïnformeerd zodra er meer informatie beschikbaar is over de uitkomst van dit bezwaar.

AZC Wassenaar

Het asielzoekerscentrum (hierna: AZC) in Wassenaar bestaat uit reguliere opvang met plaats voor 880 asielzoekers en een apart gebouw voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen. Omdat in de amv-locatie jongeren in de leeftijd van 15 tot 18 jaar verblijven, krijgen zij specifieke begeleiding vanuit het COA.

Ten opzichte van de vorige informatiebrief (d.d. 29 augustus 2024, nr.093) zijn er geen grote veranderingen bij het AZC.

COA Regulier

De samenstelling van de reguliere groep bewoners is gelijk gebleven. Het merendeel van de bewoners is van Syrische afkomst, gevolgd voor Somaliërs en Jemenieten. Het aantal vrouwen is licht gestegen, van 51 in de vorige rapportage naar 60 in januari 2025. Nog steeds heeft ongeveer 20 procent van de bewoners een vergunning om in Nederland te blijven en wacht op een toewijzing van een woning.

Het aantal incidenten bij het AZC-regulier is in het tweede helft van 2024 gedaald. Het COA houdt alle gebeurtenissen die de veiligheid, leefbaarheid en beheersbaarheid op de locatie raken, of waarbij sprake is van een afwijking van de gewenste gang van zaken, bij in het 'incidentenregister'. In de tweede helft van 2024 zijn er 131 incidenten geregistreerd, tegenover 162 in de eerste helft van dat jaar.

De incidenten bestaan uit:

- 81 keer overtreden van de huisregels (bijvoorbeeld fietsen op het park, roken in het huisje, niet schoonmaken);
- 37 keer agressie of geweld (grote mond, schreeuwen, ruzie of vechten met huisgenoot);
- 13 keer zelfdestructieve actie (verbale suïcidedreiging, hongerstaking).

COA amv

Bij de amv-locatie is het aantal incidenten in de tweede helft van 2024 ook afgenomen van 95 in het eerste half jaar naar 58 in de tweede helft. Het gaat om de volgende incidenten:

- 40 keer overtreden huisregels
- 17 agressie en geweld
- 1 zelfdestructieve actie

Ondanks de afname van incidenten was er in de zomerperiode van 2024 veel onrust op de amv-locatie, wat heeft geleid tot serieuze incidenten. Zoals poging tot brandstichting, het onterecht laten afgaan van het brandalarm en onderlinge vechtpartijen. Deze onrust had meerdere oorzaken. Een groot deel van de bestaande groep jongens bereikte de leeftijd van 18 jaar en moest doorstromen naar een regulier AZC. De plotselinge instroom van nieuwe bewoners leidde tot spanningen binnen de groep. Daarnaast zorgde het gebrek aan onderwijsaanbod tijdens de zomervakantie voor verveling onder de jongeren. Hoewel er incidenteel ook buiten de opvanglocatie voorvallen waren, speelde het merendeel van de problemen zich binnen de opvanglocatie af.

In september kwamen de spanningen tot een piek en zijn 13 jongens die zich misdroegen permanent weggestuurd van de amv-locatie. Op verzoek van de gemeente en politie heeft het COA van de amv-locatie een plan van aanpak opgesteld om de rust weer terug te brengen op de locatie. Dit plan van aanpak bestond onder andere uit:

- Geleidelijke instroom nieuwe bewoners;
- Plaatsen van brandwachten bij de brandinstallatie;
- Extra beveiliging voor de amv-locatie.

Het wegsturen van de jongens en het plan van aanpak heeft gewerkt. Na september is het aantal incidenten fors afgenomen.

Politiemeldingen

Volgens cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek waren er in Wassenaar in 2024 in totaal 1.096 politieregistraties van misdrijven en 594 registraties van overlast (bron data.politie.nl). Het aantal politiemeldingen in het tweede deel van 2024 waarbij bewoners van het AZC betrokken waren bij incidenten in Wassenaar is 34.

De incidenten zijn:

- 2 keer aantreffen van een vermist persoon
- 1 keer eenvoudige mishandeling
- 1 keer diefstal
- 3 keer melding overlast jeugd
- 1 keer overige verkeerszaken
- 1 keer rijden onder invloed
- 1 keer rijden zonder rijbewijs
- 4 keer ruzie/twist

- 7 keer verdachte situatie
- 1 keer verkeersongeval met letsel
- 1 keer verkeersongeval met uitsluitend materiële schade
- 7 keer vermissing goederen algemeen
- 4 keer afhandeling overige meldingen

Veiligheid

Het college van B&W hecht groot belang aan de veiligheid van alle bewoners en medewerkers op en rond het AZC Wassenaar. Er vindt wekelijks overleg plaats met het COA over de veiligheidssituatie op en rond de opvanglocatie en elke drie weken is er veiligheidsoverleg met het COA, de politie en de gemeente.

Het COA hanteert verschillende maatregelen en strategieën om een veilige omgeving voor alle bewoners en COA-medewerkers op de opvanglocatie te waarborgen. Zo hanteert het COA huisregels en volgen er maatregelen bij het overtreden van deze huisregels. Een maatregel kan bestaan uit het inhouden van verstrekkingen, een tijdelijke uitplaatsing naar een ander AZC, of een stopgesprek. Een stopgesprek is een laatste waarschuwing voor een permanente uitplaatsing naar een ander AZC.

Met een maatregel wordt beoogd om een herhaling te voorkomen en om een signaal te geven aan alle bewoners dat het COA overtredingen niet tolereert. Op basis van de aard van het incident gaat het COA ook in gesprek met de bewoner om te kijken hoe onaanvaardbaar gedrag in de toekomst voorkomen kan worden.

Schoolverzuim

Alle jongeren op de amv-locatie zijn leerplichtig en volgen onderwijs op de Internationale Schakelklas (ISK) op het Da Vinci College in Leiden. Tot de zomer van 2024 werd dit onderwijs gegeven op een dependance in Wassenaar. Sinds de zomervakantie gaan de jongeren naar de hoofdlocatie van de ISK in Leiden.

Binnen deze doelgroep wordt een hoog schoolverzuim waargenomen. Dit heeft verschillende oorzaken. Naast het frequent verhuizen naar andere opvanglocaties en onzekerheden rondom het asielproces, spelen ook frustraties door taalachterstand, het gebrek aan een regelmatig dag- en nachtritme en de grotere afstand tot school, een belangrijke rol bij schoolverzuim en – uitval. Daarnaast hebben sommige jongeren in het land van herkomst weinig of geen onderwijs gevolgd, wat de aansluiting op het Nederlandse onderwijssysteem verder bemoeilijkt.

Om het schoolverzuim tegen te gaan, werkt de gemeente nauw samen met de school, het COA, Nidos (jeugdbescherming voor vluchtelingen) en de leerplichtambtenaren. In de afgelopen maanden zijn concrete afspraken gemaakt om schoolverzuim eerder te signaleren en sneller in te grijpen om meer verzuim te voorkomen.

Jongerenrestaurant

In oktober 2024 is het Jongerenrestaurant gestart in het centrum van Wassenaar. Restaurant Me Gusta stelt hiervoor om de week op maandag het restaurant beschikbaar. Jongeren, met name uit het AZC Wassenaar, nemen de leiding over het restaurant en zorgen samen voor de bediening en de keuken. Het restaurant biedt niet alleen een ontmoetingsplek voor alle jongeren uit Wassenaar, maar ook een kans om praktische vaardigheden op te doen en een gezonde maaltijd te eten. Dit initiatief is tot stand gekomen dankzij Stichting WESP¹ en wordt ondersteund door de gemeente.

In 2024 zijn na de officiële opening vier succesvolle avonden georganiseerd met gemiddeld 63 gasten per keer. Onder de gasten bevonden zich vrijwilligers, deelnemers van de workshops en jongeren die kwamen dineren. Het Jongerenrestaurant heeft veel media-aandacht gekregen, ook landelijk.

Tot slot

De gemeente blijft zich in samenwerking met het COA, de politie, de beveiliging van Duinrell en betrokken inwoners inzetten om de opvang zo goed mogelijk te laten verlopen.

Met vriendelijke groet,
het college van burgemeester en wethouders,

drs. K.D. Handstede,
gemeentesecretaris

drs. L.A. de Lange,
burgemeester

Deze brief is digitaal vastgesteld. Hierdoor staat er geen fysieke handtekening in de brief.

¹ Een stichting die jonge vluchtelingen, kinderen en jongeren in jeugdzorg en speciaal onderwijs een stem geeft